

СЕРТИФИКАТЛАШ ВА ПАРВОЗЛАР АМАЛГА ОШИРИЛИШINI НАЗОРАТ ҚИЛИШ БЎЛИМИ ТЎҒРИСИДА НИЗОМ.

Асос:

1. Ўзбекистон Республикасининг Ҳаво кодекси.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Транспорт соҳасида давлат бошқаруви тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2019 йил 1 февралдаги ПФ-5647 Фармони.
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикаси Транспорт вазирлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисида” 2019 йил 1 февралдаги ПҚ-4143 Қарори.
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Ўзбекистон Республикаси Транспорт вазирлиги ҳузуридаги фуқаро авиацияси Агентлиги, темир йулларда юк ва йўловчилар ташиш хавфсизлигини назорат қилиш инспекцияси ва йўл-қурилиш ишлари сифатини назорат қилиш инспекцияси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида” 2019 йил 19 апрелдаги 337- сонли Қарори.
5. Халқаро фуқаро авиацияси ташкилотининг стандартлари ва тавсия қилинган амалиёти.

1. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР.

6. Сертификатлаш ва парвозлар амалга оширилишини назорат қилиш бўлими (кейинчалик – бўлим) Ўзбекистон Республикасининг Транспорт вазирлиги ҳузуридаги фуқаро авиацияси Агентлиги (кейинги ўринларда Агентлик), сертификатлаш ва парвозлар хавфсизлигини назорат қилиш бошқармаси таркибига кирази ва парвозларни таъминлаш ва бажариш борасидаги рўйхатдан ўтказиш, сертификатлашва назорат ишларини амалга оширади.
7. Сертификатлаш ва парвозлар амалга оширилишини назорат қилиш бўлими ўз фаолиятида Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонуни, фуқаро авиацияси халқаро ташкилоти (ИКАО) ҳужжатлари, парвозлар хавфсизлигини назорат қилиш, сертификатлаш бошқармаси ва Агентлик ҳақидаги Низомлар, Агентлик директорининг буйруқлари ва кўрсатмалари ҳамда мазкур Низомга таянади.
8. Бўлим ходимлари Ўзбекистон Республикаси фуқаро ва экспериментал авиациясидаги парвозлар хавфсизлигини назорат қилиш давлат инспектори мақомига эга.

2. СПАОНБ асосий вазифалари.

9. СПАОНБ асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:
  - фаолияти парвозларни таъминлаш ва бажариш билан боғлиқ бўлган ФА эксплуатантлари, авиакорхоналарининг ўқув (машқ) муассасалари, шунингдек

Ўзбекистон Республикаси ФАнинг бошқа субъект ва объектларини сертификатлаш ишларини ташкил қилади ва олиб боради;

қуйидаги соҳаларда назоратни ташкил этиш ва амалга ошириш фуқаро ва экспериментал ХК да парвозларни бажариш ва таъминлаш;

СПАОНБ фаолияти йўналиши бўйича амалий тажрибадан келиб чиқиб, халқаро фуқаро авиацияси тўғрисида Конвенция (Чикаго конвенцияси 1944 йил) қоидалари ва унинг иловаси тўғрисида Ўзбекистон Республикасининг авиация қоидалари, бўлим фаолиятининг йўналишлари бўйича меъёрий ва бошқарув ҳужжатларини тайёрлайди.

СПАОНБ вазифасига алоқадор ФА халқаро ташкилотлари ишида қатнашиш, авиация маъмуриятлари, бошқа давлатларнинг сертификатлаш ва назорат органлари тузилмалари билан бўлим ваколатига тегишли масалалар бўйича ўзаро муносабат ва ҳамкорликни таъминлайди.

халқаро фуқаро авиацияси ташкилотларининг ишларида қатнашади, СПАОНБ вазифасига алоқадор бошқа давлатларнинг авиация ҳукуматлари, сертификация ва инспекция тузилмалари билан ўзаро ҳамкорликни таъминлайди.

10. СПАОНБга юкланган вазифаларига мувофиқ қуйидаги вазифаларни бажаради:

СПАОНБ фаолияти йўналиши бўйича амалий тажрибадан келиб чиқиб, халқаро фуқаро авиацияси тўғрисида Конвенция (Чикаго конвенцияси 1944 йил) қоидалари ва унинг иловаси тўғрисида Ўзбекистон Республикасининг авиация қоидалари, бўлим фаолиятининг йўналишлари бўйича меъёрий ва бошқарув ҳужжатларини ишлаб чиқади.

Фаолиятининг йўналишлари бўйича инспекторлик таркиби учун назорат ва техник йўриқномларининг турдаги дастурини ишлаб чиқади;

ФА эксплуатантлари, авиакорхоналарининг ўқув (машқ) муассасалари, шунингдек фаолияти парвозларни бажариш ва таъминлаш билан боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикаси ФАнинг бошқа субъект ва объектларини сертификатлашни ва белгиланган тартибда тегишли сертификатлар, эксплуатация таснифлари, муайян рухсатномалар ва чекловлар (EDTO, PBN, RNP, RVSM, AWOP, MNPS, RNAV, хавфли юкларни ташиш бўйича) беришни ташкиллаштиради ва олиб боради;

бериладиган сертификатлар, рухсатномалар ва хулосаларнинг реестрини олиб боради;

авиация ходимларининг авария-қутқарув тайёргарлигида фойдаланиладиган ҳаво кемаси макетлари ва тренажер ҳолатларини комплекс малака баҳосини амалга оширади;

қуйидаги соҳаларда белгиланган талаблар бўйича фуқаро авиацияси, экспериментал авиация ва ФАнинг бошқа объектлари эксплуатантларига мослигини тасдиқлаш мақсадида текширувни (назоратни) ташкил қилиш ва амалга оширади:

а) парвозларни бажаришда;

б) авиация ходимларини ўқитиш ва малакасини ёқлаш;

в) авиация ходимларининг бошланғич тайёргарлиги, қайта тайёргарлиги, малакасини ошириш, дастлабки тайёргарлик бўйича ўқув режа ва дастурларини белгиланган тартибда экспертиза қилишни ташкиллаштириш ва тасдиқлаш;

г) ШЕХМ ёрдамида тестдан ўтказиш бўйича ўқув режалари ва дастурларини белгиланган тартибда текшириш ва тасдиқланишини ташкил қилиш;

д) ҳаводаги ташувларнинг хавфсизлигини, жумладан ҳаво транспортида хавфли юкларни, транзит қуролини, ҳарбий техника, ҳарбий мулклар, портлаш воситалари ва ҳарбий қурол яроғ аслаҳаларнинг ташилишини назорат қилади;

е) йўналишлар бўйича эксплуатантларнинг инспектор текширувларини ташкил қилади ва олиб боради;

ж) Ўзбекистон Республикасида фуқаро ва экспериментал авиацияси эксплуатантлари бошқарув-учувчилари, инструкторлар, учувчи ва хизмат кўрсатувчи ходимларининг малакага оид текширувини ташкиллаштиради ва олиб боради.

з) эксплуатантларнинг ваколатдаги тайинланган мутахассисларининг тегишли вазифаларни бажаришлари учун доимий назоратни амалга оширади;

и) Ўзбекистон Республикаси ФА эксплуатантлари ва ташкилотлари томонидан парвозлар хавфсизлигини ошириш бўйича тадбирларни тайёрлаш ва амалга оширишни назорат остига олиш;

к) парвозлар хавфсизлиги даражасини ошириш бўйича тадбирларни Ўзбекистон Республикаси фуқаро авиацияси эксплуатантлари ва ташкилотлари билан ишлаб чиқилишини ва жорий этилишини назорат қилади;

л) Ўзбекистон Республикаси фуқаро авиациясида парвозлар хавфсизлиги ҳолатининг таҳлилини олиб боради

м) ҳорижий сертификатларини мослигини эътироф қилиш процедураларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш. Ҳорижий давлатлар томонидан авиация мутахассисларига берилган сертификатларни (гувоҳномалар) эътироф қилиш (тан олиш) расмий маросимларида қатнашади.

и) фуқаро ва экспериментал авиация ХК да содир этилган авиация ҳодисалари ва тўқнашувларни тергов қилишда қатнашади;

о) бўлим инспектор таркибининг малакасини талаб даражасида қўллаб-қувватлаш (фаолиятининг ихтисоси бўйича бошланғич назарий тайёргарлик, иш жойида тажриба орттириш, инспекторнинг махсус, даврий, ўрта-давомийлик, узоқ муддатли тайёргарлиги парвозларининг қоидаларини);

п) фуқаро ва авиация эксплуатантлари, ташкилотлари ва ўқув муассасаларида парвозлар хавфсизлигини бошқариш тизимини ишлаб чиқиш ва жорий этилишини назоратини амалга оширади;

р) авиакомпанияларда, ўқув юртларида парвозлар хавфсизлиги кўрсаткичлари устидан назоратни амалга оширади;

с) йўловчиларнинг ҳаёти, саломатлиги ва (ёки) мулкига етказилган зарар учун ўзининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурталаш бўйича қонунда белгиланган мажбуриятларни авиаташувчилар томонидан бажарилиши юзасидан назоратни амалга оширади;

т) СПАОНБ фаолияти йўналиши бўйича масалаларда бошқа давлатларнинг тегишли ташкилотлари билан алоқаларни белгиланган тартибда амалга оширади;

у) СПАОНБ фаолиятига алоқадор масалалар бўйича конференциялар, семиналар, жумладан халқаро йиғинларда иштирок этади.

3. СПАОНБ фаолиятини ташкиллаштириш

11. Бўлимни парвозлар хавфсизлигини назорат қилиш, сертификатлаш бошқармаси бошлиғи тавсиясига кўра “Узавиация” Агентлиги директори томонидан тайинланган бошлиқ бошқаради. Бўлим бошлиғи бош-учувчи (шеф-учувчи) ҳисобланади.

12. Бўлим бошлиғининг парвозлар режаси бошқарма бошлиғи билан келишилади ва Агентлик директори ёки унинг ўринбосари орқали тасдиқланади.

13. Бош-учувчи учун парвоз кунларидаги иш вақтининг ҳисоби “Ўзбекистон Республикаси фуқаро авиацияси ҳаво кемалари экипаж аъзоларининг иш вақти ва дам олиш вақтларини нормаллаштириш” ЎзР-94 АҚга биноан олиб борилади. Бошқа вақтларда иш куни “Агентлик ходимлари учун ички меҳнат тартиб-қоидалари” билан катъий белгиланади.

14. Бўлим бошлиғи йўқлигида унинг вазифасини бўлимнинг тайинланган бош мутахассиси бажаради.

15. Бўлим ходимлари ўз мажбуриятларини бажарадилар ва лавозим йўриқномаларига мувофиқ жавобгардилар.

16. Бўлим ишлари сертификатлаш ва назорат қилиш бошқармаси бошлиғи томонидан тасдиқланган режалар бўйича амалга оширилади.

17. Бўлим ишларининг тартиби “Агентлик ходимлари учун ички меҳнат тартиб-қоидалари”га асосан белгиланади. Учувчи мутахассисларнинг парвоз режалари бўлим

бошлиғи билан келишилади ва Агентлик директори ёки унинг ўринбосари орқали тасдиқланади. Парвоз кунларидаги иш вақтининг ҳисоби “Ўзбекистон Республикаси фуқаро авиацияси ҳаво кемалари экипаж аъзоларининг иш вақти ва дам олиш вақтларини нормаллаштириш” ЎЗР-94 АҚ га биноан олиб борилади.

18. Бўлим бошлиғи ҳар бир ходимни ихтисоси бўйича тайёрлашни ҳисобга олган ҳолда, бўлим ишларининг унумдорлигини таъминлаш ва мутахассисларни ўзаро алмашилиши учун фаолиятларининг йўналишлари бўйича бош ва етакчи мутахассислар ўртасида вазифаларни тенг тақсимлаш ишларини олиб боради.

19. Бўлим мутахассислари эксперт сифатида Агентликнинг ОМК ва Ўзбекистон Республикаси ФА ўқув юртларининг давлат имтиҳон комиссиялари ишларига жалб қилинадилар.

20. Бўлимнинг таркибий (тузилмавий) схемаси 1-сонли Иловада келтирилган.

4. СПАОНБ вазифалари, ҳуқуқлари ва жавобгарлиги

21. Бўлим бошлиғи:

олий авиация маълумотиغا, ФА учувчисининг амалдаги гувоҳномасига, учувчи-рахбар ишида 5 йилдан кам бўлмаган тажрибага, улардан камида 3 йили бошқарув-учувчи лавозимларида бўлиши;

Ўзбекистон Республикаси Ҳаво кодексини, авиация транспорти соҳасидаги фаолиятни эксплуатантлар ва авиация ўқув марказларини сертификатлаш, ФА авиация ходимларини тайёрлаш ишларини белгилловчи Ўзбекистон Республикасининг меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларини;

эксплуатантлар ва авиация ўқув марказларини сертификатлаш, ФА авиация ходимларини тайёрлаш, ФА ҳаво кемаларини эксплуатация қилиш ва парвозларни таъминлаш масалалари бўйича стандартлар ва ИКАО тавсия қиладиган амалиёт талабларини;

Ўзбекистон Республикаси ФА қоидалари ва парвозларни таъминлаш соҳасидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар, учув ишларини ва экипаж кабинасидаги ташкил қилиш бўйича услубий ҳужжатларни;

меҳнат қонунлари асослари, меҳнат муҳофазаси, техника хавфсизлиги, ишлаб чиқариш санитарияси ва ёнғинга қарши ҳимояланиш қоидалари ва нормаларини билиши керак.

22. Бўлим бошлиғининг вазифалари:

мазкур Низом, Агентлик (СЛНБ Бошқарма) фармойишлари билан белгиланган асосий вазифалар ва хизматларга мувофиқ фаолият йўналишлари бўйича ишларни режалаштириш ва ташкил қилиш;

ФА эксплуатантлари, авиакорхоналарининг ўқув (машқ) муассасалари, шунингдек фаолияти парвозларни бажариш ва таъминлаш билан боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикаси ФАнинг бошқа субъект ва объектларини сертификатлашни ва белгиланган тартибда тегишли сертификатлар, эксплуатация таснифлари, муайян рухсатномалар ва чекловлар (EDTO, PBN, RNP, RVSM, AWOP, MNPS, RNAV, хавфли юкларни ташиш бўйича) беришни ташкиллаштиради ва олиб боради;

хорижий сертификатларини мослигини эътироф қилиш процедураларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш. Хорижий давлатлар томонидан авиация мутахассисларига берилган сертификатларни (гувоҳномалар) эътироф қилиш (тан олиш) расмий маросимларида қатнашиш;

бўлим инспектор таркибининг малакасини талаб даражасида қўллаб-қувватлайди (фаолиятининг ихтисоси бўйича бошланғич назарий тайёргарлик, иш жойида тажриба орттириш, инспекторнинг махсус, даврий, ўрта-давомийлик, узоқ муддатли тайёргарлиги парвозларининг қоидаларини);

қуйидаги соҳаларда белгиланган талаблар бўйича фуқаро авиацияси, экспериментал авиация ва ФАнинг бошқа объектлари эксплуатантларига мослигини тасдиқлаш мақсадида текширувни (назоратни) ташкиллаштиради ва амалга оширади:

а) парвозларни амалга оширишда;

б) авиация ходимларини ўқитиш ва малакасини қўллаб-қувватлашда;

в) авиация ходимларининг бошланғич тайёргарлиги, қайта тайёргарлиги, малакасини ошириш бўйича ўқув режа ва дастурларини белгиланган тартибда экспертиза қилишни ташкиллаштириш ва тасдиқлашда;

г) ШЕХМ ёрдамида, учувчилар таркиби ва хизмат кўрсатувчи ходимларни тестдан ўтказиш бўйича ўқув режалари ва дастурларини белгиланган тартибда текшириш ва тасдиқланишини ташкил қилиш;

д) ҳаводаги ташувларнинг хавфсизлигини, жумладан ҳаво транспортида хавфли юкларни, қуролларни транзит қилиш, ҳарбий техника, ҳарбий мулклар, портлаш воситалари ва ҳарбий қурол яроғ аслаҳаларнинг ташилишини назорат қилади;

е) йўналишлар бўйича эксплуатантларнинг инспекторлик текширувларини ташкил қилади ва олиб боради;

ж) Ўзбекистон Республикасида фуқаро ва экспериментал авиацияси эксплуатантлари учувчи-рахбар, инструкторлар, учувчилар таркибининг ва хизмат кўрсатувчи ходимларининг малакасига оид текширувини ташкиллаштиради ва олиб боради;

з) эксплуатантлар томонидан ваколатли мутахассислар тайинланган ҳолларда, мутахассисларининг тегишли вазифаларни бажаришлари учун доимий назоратини амалга оширади;

и) Ўзбекистон Республикаси фуқаро ва экспериментал авиацияси ташкилотлари ва эксплуатанлари томонидан, учувчилар таркибини ва хизмат кўрсатувчи ходимларини тайёрлаш қоидаларига амал қилинишини, ҳамда мустаққил ишлашга рухсат берилишини ва текширилишини назоратини амалга оширади;

к) Ўзбекистон Республикаси фуқаро ва экспериментал авиацияси ташкилотлари ва эксплуатанлари томонидан, парвозлар хавфсизлигининг даражасини ошириш бўйича, тадбирларни ишлаб чиқарилиши ва амалга оширилишини назоратини амалга оширади;

л) Ўзбекистон Республикаси фуқаро авиациясида павозлар хавфсизлиги ҳолатини тахлилини қилади;

м) хорижий сертификатларни тан олиншини мувофиқлаштириш тартибларини ишлаб чиқаради ва жорий қилади. Хорижий давлатлар томонидан авиаходимларга берилган сертификатларни (гувоҳномаларни) тан олинishi жароёнида қатнашади;

н) фуқаро ва экспериментал авиацияси ХК билан содир бўлган авиация ҳодисалари ва инцидентларини текширувида қатнашади (қелишилган ҳолда);

о) бўлим инспектор таркибининг малакасини талаб даражасида қўллаб-қувватлаш (фаолиятининг ихтисоси бўйича бошланғич назарий тайёргарлик, иш жойида тажриба орттириш, инспекторнинг махсус таёргарлиги, даврий, ўрта-давомийлик, узоқ муддатли);

п) фуқаро ва экспериментал авиацияси эксплуатанларининг бўлимларида, ташкилотларида ва ўқув муассасаларида павозлар хавфсизлигини бошқариш тизимини ишлаб чиқарилиши ва жорий этилиши назоратини амалга оширади;

р) авиакомпанияларда, ўқув юртларида парвозлар хавфсизлиги кўрсаткичлари устидан назоратни амалга оширади;

с) йўловчиларнинг ҳаёти, саломатлиги ва (ёки) мулкига етказилган зарар учун ўзининг фуқаролик жавобгарлигини мажбурий суғурталаш бўйича қонунда белгиланган мажбуриятларни авиаташувчилар томонидан бажарилиши юзасидан назоратни амалга оширади;

т) СПАОНБ фаолияти йўналиши бўйича масалаларда бошқа давлатларнинг тегишли ташкилотлари билан алоқаларни белгиланган тартибда амалга оширади;

у) СПАОНБ фаолиятига алоқадор масалалар бўйича конференциялар, семиналар, жумладан халқаро йиғинларда иштирок этади.

23 СПАОНБ бошлиғи қуйидаги ҳуқуқларга эга:

ушбу Низомда белгиланган вазифа ва хизматларни бажариш бўйича, ўз ваколати доирасида бўлим мутахассисларига кўрсатма ва фармойишлар беради;

уларнинг фаолиятида парвозлар хавфсизлигини таҳликага солувчи, эксплуатантларнинг юридик ва жисмоний шахслар учун мажбурий сертификатлаш ва инспекциялаш жараёнида аниқланган камчиликларни бартараф этишда ФА эксплуатантлари ва ташкилотларига ижроси мажбурий бўлган назорат ёзма кўрсатмаларни беради;

агентлик раҳбариятиг, СПАОНБга таълуқли қуйидаги таклифларни киритади;

маъмурий бузилишлар тўғрисидаги ишларни кўриб чиқади ва маъмурий жавобгарликни қўллайди;

парвозлар хавфсизлигини таҳликага солувчи номувофикликлар аниқланган ҳолида, ФА эксплуатантларининг, ташкилотларнинг ва ўқув юртларининг амалдаги сертификатларини бекор қилади;

агар назоратни амалга оширишда ва таълуқли эксплуатацион инспекция қилишда, ҳамда малакавий текширувда, қуйида кўрсатилган авиация ходимларининг ҳаракатлари ва/ёки беҳаракатлигидан келиб чиққан ёки келиб чиқишига сабаб бўлган, парвозлар хавфсизлигига тўғридан-тўғри таъсир қилувчи, хатарли омиллар аниқланганда, бир вақтда ФА Агентлиги директорига, (СПАОНБ бошқарма) бошлиғига ва манфаатдор идора, ташкилот ва ўқув юртлари раҳбарларига, хабар берган ҳолда, учувчилар таркиби, ҳаракат хизмати ходимлари, хизмат кўрсатувчи ходимлари ва бошқа авиация ходимлари гувоҳномаларининг амалда қўлланилиши тўхтатилади;

Ўзбекистон Республикаси фуқаро авиацияси ташкилотлари ва эксплуатантлари мансабдор шахсларидан СПАОНБ бўлимига юклатилган вазифаларни бажариш учун керакли бўлган ҳужжатлар ва материалларни талаб қилади;

унга юклатилган мажбуриятларни бажариш мақсадида ички ва халқаро авиайўналишлар бўйича текширувчи сифатида Ўзбекистон Республикаси ФА авиакомпаниялари ва авиакорхоналари экипажларининг парвоз топшириқларига белгиланган тартибда критилади;

СПАОНБ бўлими ходимларини белгиланган тартибда тайинлаш, лавозимини ўзгартириш, рағбатлантириш, интизомий жазолаш ва ишдан озод қилиш ҳақида раҳбариятга хабарнома тайёрлайди;

парвозлар хавфсизлигини таъминлаш, ҳаво кемаларининг учув эксплуатацияси, ҳаво ҳаракатини ташкил қилиш, фуқаро авиациясининг учувчи ва назорат қилувчи таркиби тайёргарлигини муваффақлаштириш масалалари бўйича халқаро ташкилотлар, анжуманлар ва семинарлар ишида қатнашади.

24. СПАОНБ бошлиғи қуйидагилар учун жавоб беради:

ушбу Низом билан СПАОНБга юкланган асосий вазифа ва топшиқларнинг сифатли бажарилишига;

агентлик раҳбариятининг раҳбарлик ва меъёрий ҳужжатлари, буйруқлари, кўрсатмалари ва топшириқлари талабларининг сифатли ва вақтида бажарилишига;

фуқаро авиацияси эксплуатантлари, ташкилотлари ва ўқув муассасаларини сертификатлаш ва инспекция текширувлари бўйича сертификатлар, кўрсатмаларни бериш тўғрисида хулоса ва қарорларнинг асосли ва ҳаққонийлигига;

.СПАОНБда ишлаб чиқилган норматив ҳужжатлар лойиҳаларининг сифатига;

белгиланган тартибга мувофиқ. СПАОНБда иш юритишнинг олиб борилишига;

унинг ваколатига алоқадор бўлган ҳужжатларнинг сақланишига;

бўлимда юритиладиган ҳужжатларнинг ва мулкларнинг сақланишини ташкиллаштиришга;

агентлик ички меҳнат тартиби қоидаларига ходимлари томонидан риоя қилинишига;

СПАОНБ мутахассислари томонидан, меҳнат ва ижро интизоми, меҳнат муҳофазаси ва ёнғинга қарши хавфсизлик қоидаларига мувофиқ ўзларининг лавозим йўриқномаларига риоя қилишларига;

хизмат ва давлат сирларини ошкор қилинишига.

Бўлим бошлиғи

Р.М.Нишанов

Сертификатлаш ва парвозлар
амалга оширилишини назорат
қилиш бўлими тўғрисидаги
Низомга

1-сонли Илова

